

Obecná Psychologie I

vědomí + řeč

Vědomí

- vztah mezi pojmy “vědomí” a “pozornost”

funkce: a) adaptace na aktuální situaci (situation awareness)

b) propojení minulosti s přítomností

c) plán činností (minulost - přítomnost -> budoucnost]

Předvědomí

- “*předvědomá* úroveň vědomé pozornosti”
- Priming - “povztbuzení/podnícení/přednastavení”
 - jak na vědomé úrovni (např. global/local bias and face recognition experiment)
 - tak na před-vědomé úrovni (expozice podnětů +- 50 ms)

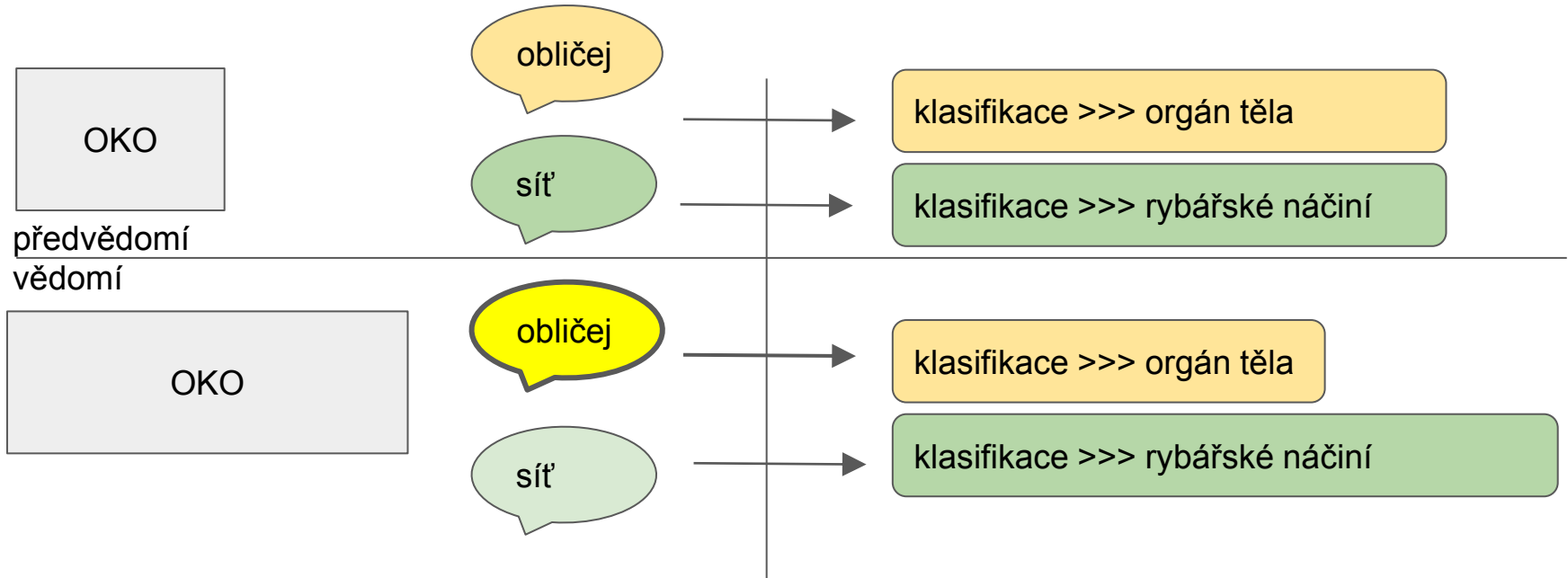

Priming - experiment 1 (Marcel, 1983; Sternberg)

Priming - experiment 2 (Weiskrantz, 1994; Sternberg)

- “BLINDSIGHT”
- vnímání ve slepé části zorného pole
- pacienti nerozpoznají objekt, ale
 - odhadují směr/polohu objektů
 - uzpůsobují úchop ruky

Kontrolované (řízené) vs. automatické procesy

- Automatické procesy
 - bez nutné vědomé kontroly
 - paralelní průběh
 - možnost narušení “uvědoměním”
- Kontrolované
 - vědomá kontrola
 - sériový průběh
 - vysoký “cognitive load”; ubírá kapacitu pozornosti resp. pracovní paměti
 - proces “automatizace”; na základě jakého mechanismu?

Příklady: letectví, paragliding, řízení auta

Chyby vs. přehmaty

Habituace

- přivykání
- bez vědomé kontroly (většinou)
- habituace vs. sensorická adaptace
- opak dishabituace
 - spontánní
 - vědomá
- výzkum habituace
 - Arousal - nabuzení resp. míra fyziologické excitace
 - měření pomocí fyziologických (puls) či neurofyziologických proměnných (EEG)

Stroopův (efekt) fenomén

- zkoumání výběrové pozornosti
- tři subtesty - barva, slovo, konflikt význam slova a barvy
 - inhibice automatizovaných procesů
 - aktivace mentální dráhy (konflikt pojmenování slova vs. barvy)

červená žlutá modrá zelená
modrá zelená červená žlutá
červená žlutá zelená modrá
zelená červená žlutá modrá
žlutá modrá zelená červená
červená modrá zelená žlutá

Formy reprezentací

Eysenck a Keane (2005)

...reprezentací rozumíme jakýkoliv záznam, znak nebo množinu symbolů, které nám zpětně zpřítomňují nějakou věc. Reprezentace dělíme na externí či interní (mentální), či dle formy symbolického kódování na propoziční nebo analogové.

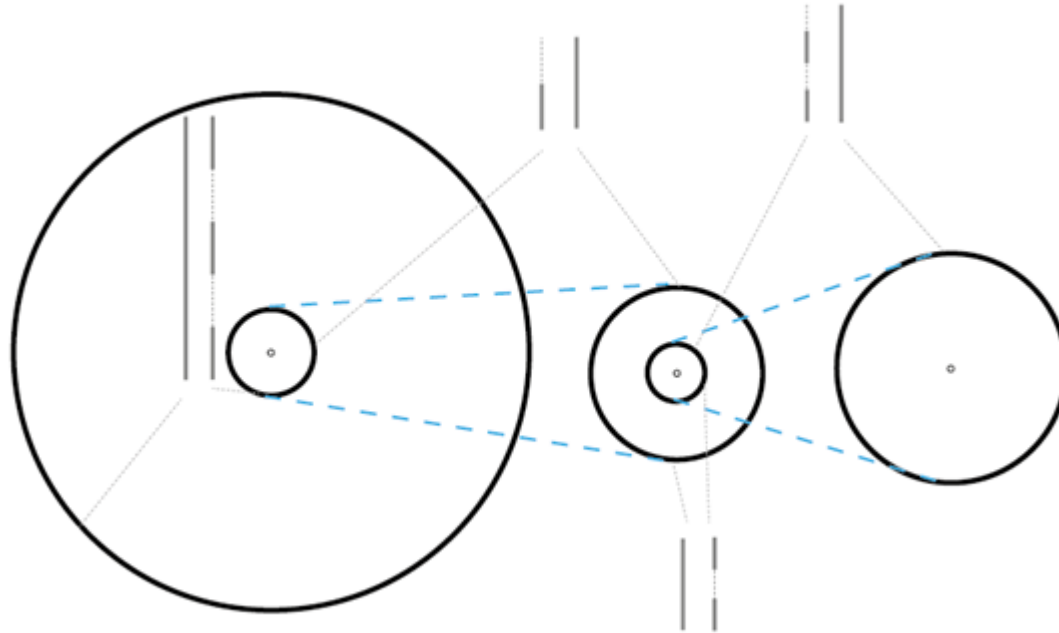

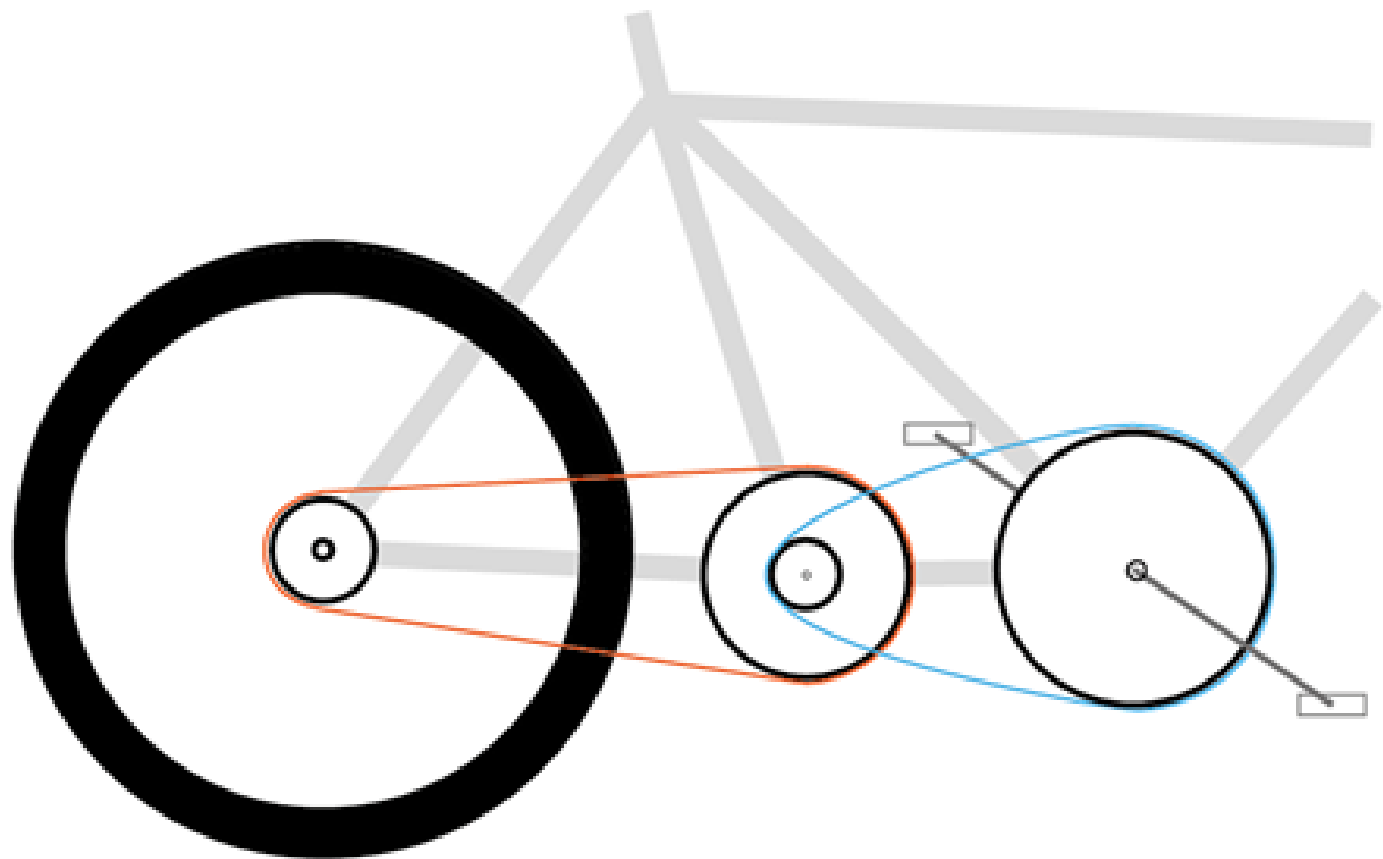
Originální obrázek kola, na kterém bylo dosaženo rychlosti 268,831 km/h; Fred Rompelberg <http://www.fredrompelberg.com/en/html/algemeen/fredrompelberg/record.asp>

Propoziční reprezentace jevu

1. Poloměr předního kolečka je x .
2. Přední kolečko je primárním řetězem spojeno s druhým kolečkem, které má poloměr $1/4 x$.
3. Druhé kolečko sdílí stejnou středovou osu s třetím kolečkem a jsou napevno spojeny, takže frekvence otáček je vždy u obou koleček stejná.
4. Třetí kolečko má poloměr třikrát větší, než druhé kolečko.
5. Třetí kolečko je spojeno sekundárním řetězem se čtvrtým kolečkem.
6. Čtvrté kolečko má poloviční poloměr třetího kolečka.
7. Čtvrté kolečko je umístěno na ose zadního kola a je s ním napevno spojeno.

Analogová reprezentace jevu

Propozice: entity a relace

“Kniha je na stole.”

Propozice: objekty a relace

- Objektový pojem (object concept) “pes”
 - atributy “psa” čtyři nohy, uši...
- Relační pojem (relational concept) “hladit”

Propozice: predikátový kalkul

predikátový kalkul:

predikáty (relace) “vážou” argumenty (entity)

predikát I. řádu: být na něčem (kniha, stůl)

predikát II. řádu (spojení dvou propozic):

být příčinou [praštit(Dana, Vítek, klacek), mít bouli (Vítek)]

KATEGORIZACE

- úspornost -> třídy jevů
- informativnost
- smysluplnost (koherence)

Objekt

Pojem

- sdílený seznam znaků: denotát
- individuální reprezentace: konotát

Kategorizace

- hierarchizace

KATEGORIZACE

- úspornost -> třídy jevů

Objekt

Pojem

- sdílený seznam znaků: denotát
- individuální reprezentace: konotát

Kategorizace

- hierarchizace

neStabilita pojmů

ŽÁBA

- izolovaně (v tůňce)
- v kontextu (restaurace)

Teorie pojmů

- Teorie definujících atributů (sémenatických rysů)
 - nutné a dostačující atributy
 - intenze - “starý mládenec(muž, svobodný, dospělý)”
 - extenze - množina všech zástupců (papež <-> J. Foglar <-> strýček Franta)
- Teorie prototypů
 - soubor charakteristických atributů
 - různá míra důležitosti
- Teorie exemplářů
 - v paměti uložené “konkrétní” objekty resp. zástupci
 - nikoliv soubor abstraktních atributů
- ...Teorie pojmů založené na explanaci
 - existující implicitní vysvětlující teorie - Jak má vypadat “správný” “vodní tvor”?
 - kombinace vlastností prostředí, biologické struktury a způsobu pohybu
 - stůl je objekt, ke kterému si sedneme a dáme si na něj nohy